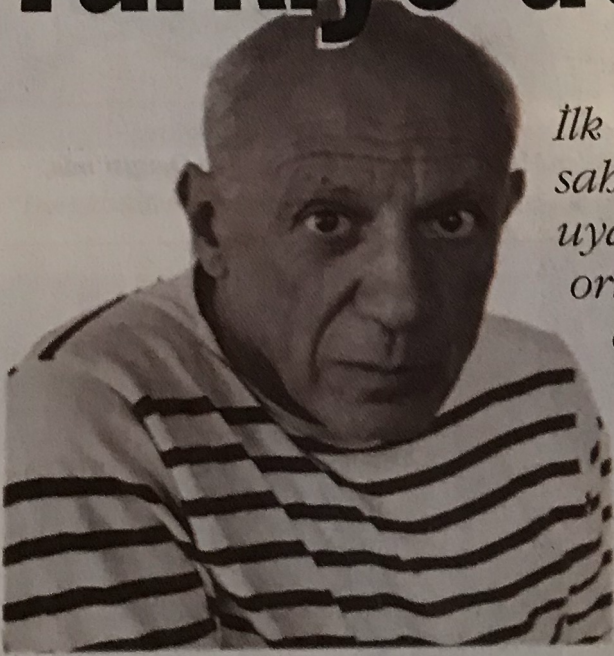

SAVAŞ YAĞMASI BUNLAR!

Türkiye'de üç Picasso

İlk ele geçen Picasso tablosu, "nasıl olsa, sabtedir" diye düşünüldüğü için pek yankı uyandırmadı. Fakat, daha ilkinin orijinallığı tartışılırken ikincisi çıktı ortaya: Picasso'nun ünlü "Dora Maar" serisinden bir tabloydu bu. Son bomba ise "Bir Genç Kadının Portresi"ydi. Tabloların orijinallığı su götürmezdi. Üstüne üstlük bir de "savaş ganimetiydiler".

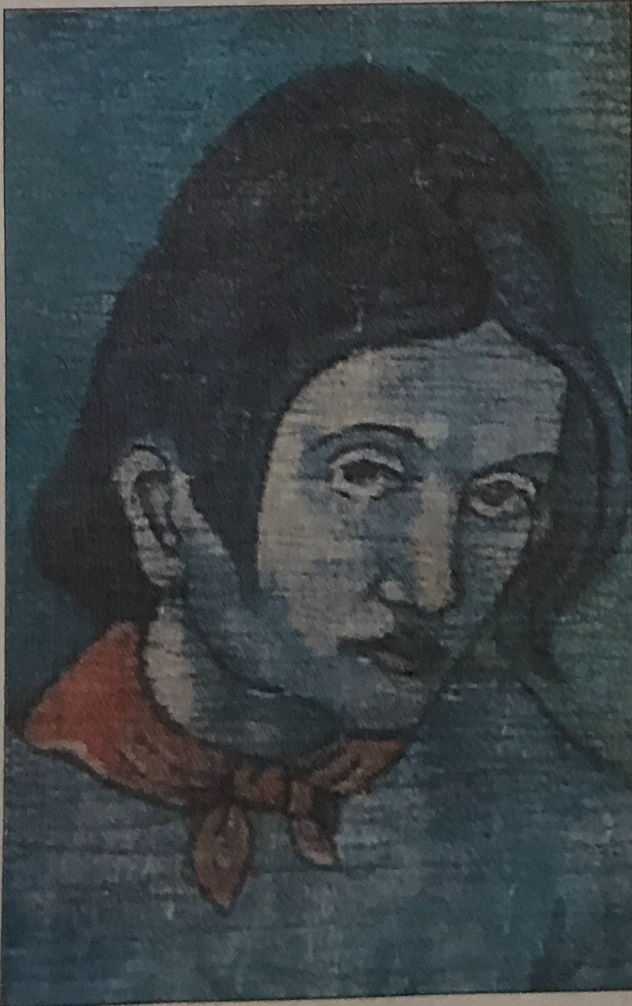
İlhan AYYILDIZ

Gözünüzün önüne, koltuğunun altına bir Picasso orijinali sıkıştırmış, kızgın güneş altında kan ter içinde koşuran bir peşmerge getirebiliyor musunuz? Belki nefeslenip, bir yudum su içmek için bir taşın üzerine oturduğunda, omuzundan indirdiği "Kaleş"inin yanına "Picasso"yu koymuştur... Belki de, biraz soluklanıp, dinlendiğinde tükürüklediği poşusunun ucuyla, toza bulanmış tabloyu, mavi boya ile ortaya çıkana kadar 'iycene bir' silip parlatmıştır... Peşmergenin aklına hiç bu tablonun 17 milyon dolar, ya da 11 trilyon lira gibi küçük bir devlet bütçesi değerinde olabileceği gelmiş midir? O peş-

merge hiç ortaya çıkmayacağı için, bunu da hiç öğrenemeyeceğiz...

Bu hikâyenin devamını ise Türk polisi getirdi ve Picasso'nun "Bir Genç Kadının Portresi" adlı tablosunu Kuzey Irak'ta peşmergelerden satın alıp Türkiye'ye sokan İ.K.'yı yakaladı. Yakalanan sadece bir kişi değildi tabii. İzmir Emniyet Müdürlüğü daha önce de "La Fermière" ve "Dora Maar" adlı Picasso tablolarını bulmuş ve bunlar incelendikten sonra "orijinal"likleri kesinleşmişti. Art arda Türkiye'de ele geçen bu Picasso'ların sırrı neydi? Nereden geliyorlardı? Yoksa biryerlerde bir Picasso deposu mu vardı?

İşin sırrı kısa sürede meydana çıktı: Orijinal Picasso'lar Kuveyt Müzesi'ne aitti. Irak'ın Kuveyt'i işgali sırasında ele geçirilen 'ganimetler' arasındaydılar. Böylece, peşmergeler tarafından Kuzey Irak'a getirilen tabloların nasıl olup da, Urfa'da satılmaya çalışıldığı anlaşıldı. "Bir Genç Kadının Portresi"nin arkasında Picasso'nun kendi el yazısıyla imzası vardı. İmzanın altına ise mumla tablonun adı ve yapıldığı 1903 yılı not edilmişti. Körfez Savaşı sırasında çalınan tablonun sağ alt köşe-

sinde ise Kuveyt Müzesi'nin mühürü bulunmaktaydı.

"Bir Genç Kadının Portresi" Picasso'nun "Mavi Dönem"ine aitti. Paris'te ve Barcelona'da süren, genç Picasso'nun parasızlık, açlık ve soğukla boğuştuğu 1903-1904 yıllarını kapsayan "Mavi Dönem"de pek çok desenini ısınmak için yaktığı biliniyordu. Bu yıllarda Şair Max Jacob ile birlikte Voltaire Bulvarındaki evde birlikte kalıyorlardı. "Bira Bardağı", "Jaima Sabartés'in Portresi (Puşkin Müzesi), Deniz Kıyısında Yoksul İnsanlar (Washington Milli Galerisi), İhtiyar Gitaracı (Chicago Sanat Enstitüsü), Hayat (Cleveland Müzesi) bu döneme ait eserlerdir. Picasso'nun bu dönem resimlerinde belirgin tema "hüzün"dür.

"Mavi Dönem"ın ardından Picasso'nun "Pembe Dönem"i gelir. 1905 yazında Hollanda'ya yaptığı kısa bir gezinin ardından üslubunu değiştirir ve "Pembe Dönem"e başlar. Daha çok sirk dünyasını resimlediği bir dönemdir bu: "Top Oynayan Akrobatlar", "Cambaz Ailesi" gibi...

Picasso'nun bir sonraki dönemi, "Kübizm Öncesi Dönem"dir; bu döneme en çarpıcı örnek olarak ünlü "Avignon'lu Genç Kızlar"ı verebiliriz. Daha sonra ise "Analitik Kübizm", ardından "Sentetik Kübizm" dönemleri gelir. Avignon'lu Genç Kızlar tablosundaki değişik anlayış ve teknik, çağdaş resimde bir dönüm noktası olarak tanımlanır. Malraux'nun deyişiyle "sanat tarihini değiştirecek nitelikte"

bir değişikliktir bu...

Picasso ve Braque ile birlikte Kübizmi başlatanlardan biri de Picasso'nun eski ev arkadaşı, şair ve düşünür Max Jacob'tur.

Türkiye'de ele geçen eserlerden biri olan "Dora Maar"ın hikâyesine gelince: Picasso, sanatının doruğu olarak kabul edilen, Alman hava kuvvetlerinin Guernica'yı yıkmasını konu alan "Guernica" ile birlikte, yoğun ve tüyler ürpertici dramatismde eserler vermeye başlar. Bunlar özellikle "Dora Maar" dizisini meydana getiren ve hayatına karışan diğer kadınların adlarını taşıyan eserleridir.

Sanatçı, fotoğrafçı Dora Maar ile 1936 yılında Deox Magots adlı restoranda karşılaşmıştı. O dönem tablolarında büyük ağızlı kadınlar, hem profilden hem cepheden görünürler. Büyük ressam bu tabloları için "bende böyle bir his uyandırıyor" demiştir. Dora'yı bombardıman altında çılgın atan kadınlardan biri olarak çizer Picasso. Gerçekten de Dora bir sinir buhranı geçirmektedir. Picasso onu bir kliniğe yatırır. Oradan çıktığında ise aralarındaki aşk bitmiştir artık...

Fortune Dergisi'ne göre, Picasso'nun yapıtları, yatırım yapmak isteyen milyonerler için "hiç değer yitirme olanağı olmayan mallar" olarak tavsiye ediliyordu. Bu da Picasso tablolarının neden Kuveyt gibi zengin bir ülkede bulunduğunu açıklamaya yetiyor. Gerçekten de sanatçının eserleri 20. yüzyılın başlarından günümüze kadar büyük ilgi uyandırmaya devam ediyorlar. Fortune'a göre "hangi dönem olursa olsun" Picasso'nun eserleri büyük maddi değer taşıyor.

"Resim senin benden istediğin değil, benim sana verdiğimdir" diyen Picasso, 20. yüzyılın simgesi gibiydi. Tabloları ülkemizde ele geçirildiğinde, gazetelerde "Artık bizim de Picasso'muz var" diye başlıklar atacak kadar sevindirici bir olay olarak yer aldı. Şimdi merak konusu, Türkiye'ye doğru yola çıkmış başka Picasso'ların olup olmadığı ve bu tabloların ülkemizde kalıp kalamayacağı. Bu soruların yanıtını gelecek günler verecek...